

Faculty Members and Students` View Points about Barriers to Research in Islamic Azad University, Najaf Abad Branch

Dormiani Tabatabaei SA^{1*}, Dastjerdi K¹

1. Cancer Prevention Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

Article Info

Article Type:

Research Article

Article History:

Received: 2022/12/20

Accepted: 2023/04/26

Key words:

Research
Universities
Faculty
Students
Medical

*Corresponding author:

Dormiani Tabatabaei S A,
Cancer Prevention Research
Center, Isfahan University of
Medical Sciences, Isfahan, Iran
ahdormianit@yahoo.com



©2023 Guilan University of
Medical Sciences

ABSTRACT

Introduction: Universities are the most important place for producing science So, organizing academic research is one of the most important effective strategies for social development. The purpose of this study was to identify intra -academic barriers to research from the perspective of faculty members and students of the Islamic Azad University of Najaf Abad Branch.

Methods: This descriptive, cross-sectional study was conducted on 51 faculty members and 311 students of Islamic Azad university of Najaf Abad Branch in 2021. For gathering data a researcher-made questionnaire includes 26 questions in five areas; The student's ability to implement the research plans, the systematic barriers, the access to facilities, the cooperation of research centers, and the access to research and statistical consultants was used. The validity of the questionnaire was evaluated through the opinions of experts and confirmed by officials, and its reliability was calculated by Cronbach's alpha test of 90%. Data were analyzed by independent T-tests, analysis of variance, and Pearson correlation using SPSS.

Results: The results showed that research obstacles from the perspective of students and faculty members were: The student's inability to implement the research plans, the systematic barriers, lack of access to facilities, Non cooperation of centers, and lack of access to research and statistical consultants. There is no significant difference between the views of students and faculty members in any of the five areas. Girls had a significantly higher score in the field of student's inability to implement the research plans than boys ($P=0.008$, $t=4.506$). Students who had a history of publishing articles had a higher score in the area of lack of access to facilities ($P=0.045$, $t=5.740$).

Conclusion: According to the results of this study, research activities are affected by numerous obstacles from the perspective of the faculty members and students. The empowerment of human resources, providing facilities, as well as designing appropriate information and communication systems can be effective in resolving barriers to research.

How to Cite This Article: Dormiani Tabatabaei SA, Dastjerdi K. Faculty Members and Students` View Points about Barriers to Research in Islamic Azad University, Najaf Abad Branch. *RME*. 2023;15 (3):14-24

موانع تحقیق از دیدگاه دانشجویان و اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

سید امیرحسین درمیانی طباطبایی^{۱*}، کوثر دستجردی^۱^۱ مرکز تحقیقات پیشگیری از سرطان، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۲۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۰۶

کلیدواژه‌ها:

پژوهش

دانشگاه

هیات علمی

دانشجو

پزشکی

* نویسنده مسئول:

سید امیر حسین درمیانی
طباطبایی، مرکز تحقیقات
پیشگیری از سرطان، دانشگاه علوم
پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
ahdormianit@yahoo.com

چکیده

مقدمه: دانشگاه‌ها مهم‌ترین محل تولید علم می‌باشند و سامان‌دهی به تحقیقات دانشگاهی از مهم‌ترین راهبردهای موثر در پیشرفت جامعه است. پژوهش حاضر با هدف شناسایی موانع درون دانشگاهی تحقیقات از دیدگاه اعضای هیات علمی و دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد صورت گرفته است.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی-مقطعی بر روی ۳۱۱ نفر از دانشجویان و ۵۱ نفر از اعضای هیئت علمی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد در سال ۱۴۰۰ انجام گرفت. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای محقق ساخته شامل ۲۶ سوال در پنج حیطه؛ عدم توانایی دانشجو در اجرای طرح تحقیقاتی، اهمیت قائل نشدن سیستم، عدم دسترسی به تسهیلات و امکانات، عدم همکاری مراکز تحقیقاتی و عدم دسترسی به مشاورین پژوهشی و آماری بود. روایی پرسشنامه از طریق نظر کارشناسان و صاحب‌نظران و پایایی آن توسط آزمون آلفای کرونباخ تایید گردید. داده‌ها از طریق آزمون‌های آماری t مستقل، آنالیز واریانس و همبستگی پیرسون و با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که موانع پژوهش از دیدگاه دانشجویان و اعضای هیئت علمی به ترتیب عبارت بودند از؛ عدم توانایی دانشجو در اجرای طرح تحقیقاتی، اهمیت قائل نشدن سیستم، عدم دسترسی به تسهیلات و امکانات، عدم همکاری مراکز، و عدم دسترسی به مشاورین پژوهشی و آماری. بین دیدگاه دانشجویان و اعضای هیئت علمی تفاوت معنی‌داری در هیچ یک از حیطه‌های پنج‌گانه وجود نداشت. نتایج نشان داد که در حیطه عدم توانایی دانشجو در اجرای طرح تحقیقاتی نمره دختران به‌طور معنی‌داری بالاتر از پسران است ($t=4/506$, $p=0/008$). همچنین دانشجویانی که دارای سابقه چاپ مقاله بودند در حیطه عدم دسترسی به تسهیلات و امکانات نمره بالاتری داشتند ($t=5/740$, $P=0/045$).

نتیجه‌گیری: براساس نتایج حاصله، از دیدگاه هیات علمی و دانشجویان فعالیت‌های تحقیقاتی تحت تاثیر موانع متعددی قرار می‌گیرد. لذا توانمندسازی نیروی انسانی، ایجاد تسهیلات و امکانات درخور و نیز طراحی سیستم اطلاعاتی و ارتباطاتی مناسب می‌تواند در رفع مشکلات و موانع پژوهش موثر باشد.

مقدمه

نقش موثر تحقیقات در پیشرفت امور، در دهه‌های اخیر موجب شده است که تحقیقات به‌عنوان عاملی مهم و کلیدی در توسعه محسوب شود. بدون شک کارایی و ثمربخشی تحقیقات به میزان پاسخ‌گویی به نیازها و انتظارات جامعه بستگی دارد. بنابراین مجموعه توانمندی‌های تحقیقاتی کشور به‌عنوان بخش تحقیقات بایستی تامین‌کننده انتظارات و نیازهای اساسی جامعه باشد (۱). مسلم است که در بسیاری از زمینه‌های علمی، بیش از چهار دهه از آغاز تحقیقات می‌گذرد و کم‌ترین انتظار این است که محصول تحقیقات در خدمت اجرا و سپس آموزش و ترویج آن قرار گیرد (۲). دانشجویان به‌عنوان نیروی

فعال و محققان فردا می‌توانند نقش مهمی در پیشرفت کشور ایفاء نمایند (۳). پژوهش‌های علمی، آموزش و درمان بالینی از وظایف اصلی و جدایی‌ناپذیر اعضای هیئت دانشگاه‌های علوم پزشکی است. در این بین دانشجویان از ارکان اصلی و بازوی اجرایی و موتور محرکه تحقیق و پژوهش در دانشگاه‌ها بوده و اساتید نقشی محوری در ترغیب دانشجویان به انجام تحقیقات دانشجویی برعهده دارند (۴). امروزه کشورها براساس توانایی در تولید و کاربرد دانش طبقه‌بندی می‌شوند. بی‌تردید توانمندی، توسعه و استقلال واقعی کشورها به میزان متناهی با توانایی در تولید علم و توسعه ملی نسبت مستقیم دارد.

تولید علم و توسعه علمی به عنوان موتور محرکه توسعه همه جانبه و پایدار کشورها شناخته می شوند. بدون شک، توسعه و پیشرفت صنعتی، اقتصادی و اجتماعی هر جامعه مرهون پژوهش مستمر در همه زمینه ها است (۵).

پژوهش در دانشگاه های علوم پزشکی، به دلیل اهمیتی که در زمینه شناسایی مشکلات و مسایل آموزشی، پژوهشی، بهداشتی و ارایه راه حل جهت از میان برداشتن مشکلات مربوط به سلامت جامعه دارد، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. پژوهش در دانشگاه ها، باعث متمایز شدن آن ها از سایر مراکز آموزشی مانند متوسطه و ابتدایی در نظام آموزشی می شود (۶). بدون مانوس کردن دانشجویان با پژوهش در زندگی و فعالیت های روزمره فراگیری، پرورش استعداد های خلاق آن ها در تولید علم و مشارکت در توسعه کشور ناممکن خواهد بود. در این زمینه استادان نقش انگیزش گر را در فعالیت های پژوهشی دانشجویان ایفاء می کنند و با ارتقای توانایی علمی آن ها، روحیه پژوهشگری و تحقیق دانشجویان تقویت می شود (۳). از دلایل دیگر لزوم عمل بر پایه تحقیق، افزایش هزینه های مراقبت بهداشتی است؛ زیرا انجام تحقیقات موجب حذف بعضی از اقدامات مراقبتی شده که پیامد مطلوبی ندارند و موجب کاهش هزینه های درمانی می شود (۷). اگرچه اهمیت و جایگاه تحقیقات و هم چنین نارسایی کنونی مورد تایید و توافق اکثر مسئولان است اما ماهیت و کم و کیف موانع و تنگناهایی که مستقیم و غیرمستقیم بر فعالیت های تحقیقاتی تاثیر می گذارند به درستی معلوم نیست (۸). شناخت نارسایی ها از جمله ابزارهای لازم و اساسی است که باید در اختیار تصمیم گیرندگان و برنامه ریزان قرار گیرد تا از طریق آن تصمیمات لازم جهت نیل به اهداف و بهبود روش ها و افزایش بازدهی اتخاذ شود (۹). رشد میزان مشارکت دانشجویان در فعالیت های پژوهشی مبتنی بر تقویت دیدگاه آن ها در ارتباط با نقش و جایگاه تحقیقات دانشجویی است. مسئولین باید با برنامه ریزی دقیق و صحیح، پلی مطمئن و پرجاذبه میان کلاس درس و دستگاه اجرایی برقرار نمایند و محیط های یادگیری را مهیا ساخته و با نظارت دقیق، دانشجویان را به سمت پژوهش سوق دهند (۸). در انجام فعالیت پژوهشی مشکلات و موانع قابل حل و گاه موانع سد راه پیشرفت وجود دارند. اولین گام برای سامان بخشیدن به امر

پژوهش در جامعه، پی بردن به نقاط ضعف و قوت برنامه های تحقیقاتی و شناخت نارسایی ها است. شناخت موانع تحقیق می تواند با بهبود ارتباط بین محققان و استفاده کنندگان از نتایج تحقیق، فرایند حل مساله را سهولت بخشیده و عملاً موجب استفاده از یافته های تحقیق شود (۱۰).

مطالعات انجام گرفته در ایران نشان داده است که ضعف ارتباط لازم بین دانشگاه با مراکز تحقیقاتی، اعمال سلیقه های شخصی در ارزشیابی طرح ها و مقاله ها، نبود فهرست مشخصی از اولویت های پژوهشی، فقدان بانک های اطلاع رسانی داخلی مربوط به پژوهش های انجام گرفته یا در حال اجرا، کمبود لوازم و امکانات مورد نیاز تحقیق و مشکل بودن تهیه آن ها (۱۱-۱۴)، از موانع انجام تحقیقات دانشجویی بوده است. تحقیق و پژوهش، به عنوان یکی از قوی ترین ابزارهای پرورش استعداد های بالقوه، از مهم ترین مسایلی است که برنامه ریزان دانشگاه ها باید به آن توجه داشته باشند. تحقیق دانشجویی سبب می شود دانشجو متون مربوطه را با دقت خاصی بازخوانی کرده و راهنمایی های مختلف را هنگام عمل به کار بندد. نیاز کشور را از نظر محقق در سال های آینده مرتفع سازد (۱۵). توسعه تحقیقات علمی و تربیت و کارشناسان مجرب و متخصصان شایسته و برجسته در هر زمینه و ایجاد قابلیت علمی برای تحقیق و پژوهش و کاربرد روش های نظری و تجربی در قلمرو علم و فن، هر کشوری را آرام آرام توانا می سازد که از صورت واردکننده فکر علمی و دستاوردهای دانش و فناوری دیگران به درآمد و بی نیاز گردد (۱۶).

شناخت موانع تحقیق می تواند با بهبود ارتباط بین محققان و استفاده کنندگان از نتایج تحقیق، فرایند حل مساله را سهولت بخشیده و عملاً موجب استفاده از یافته های تحقیق شود (۱۷). عواملی نظیر عدم مهارت کافی در تدوین پروپوزال، اجرای پژوهش، آنالیز و تفسیر داده ها و مقاله نویسی به عنوان موانع فردی انجام تحقیق گزارش شده اند. محدودیت تایپ، پرنتر، زیراکس، مشاوره پژوهشی، اینترنت و کتابخانه نیز از مهم ترین عوامل نارضایتی افراد از خدمات کمک پژوهشی دانشگاه هستند (۱۵). آگاهی از موانع تحقیقات و مرتفع نمودن آن ها به منظور ارتقای کمی و کیفی پژوهش امری ضروری به نظر می رسد. با توجه به اهمیت تحقیقات دانشجویی و نقش اساتید در هدایت این پژوهش ها و پرورش استعداد های دانشجویان و

نیز ضرورت آگاهی مسئولان برنامه‌ریزی از میزان دیدگاه اساتید به پژوهش دانشجویی، این مطالعه توصیفی با هدف ارزیابی دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد نسبت به موانع پژوهش و تحقیقات صورت گرفته است.

روش‌ها

این مطالعه به صورت توصیفی-مقطعی بر روی ۳۱۱ نفر از دانشجویان و ۵۱ نفر از اعضای هیئت علمی در گروه‌های پیش بالینی، بهداشت و بالینی، ریاست دانشکده و دانشگاه، معاونین آموزشی، پژوهشی و مالی در سطح دانشکده و دانشگاه، ریاست بیمارستان‌های آموزشی و درمانگاه‌های تامین اجتماعی و دبیر انجمن علمی دانشجویان دانشگاه در پاییز و زمستان سال ۱۴۰۰ انجام گرفت. معیارهای ورود به مطالعه، دانشجویان پزشکی، اعضای هیات علمی، روسای بیمارستان و درمانگاه‌های تامین اجتماعی و رضایت شرکت‌کنندگان جهت تکمیل پرسشنامه‌ها و عدم وجود هر یک از معیارهای ورود، معیار خروج محسوب شد. این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی با شناسه اخلاق IR.IAU.FALA.REC.1398.018 است.

ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته است که پس از بررسی متون، مرور مطالعات انجام شده و اعمال نظر اساتید؛ موانع پژوهش در ۵ حیطه مشخص گردید: موانع مربوط به عدم توانایی و توانمندی کافی دانشجویان در زمینه تحقیق؛ موانع مربوط به عدم دسترسی تسهیلات و امکانات کافی برای پژوهش‌های دانشجویی؛ موانع مربوط به عدم دسترسی مناسب به مشاورین آماری در زمینه روند اجرایی طرح‌های پژوهشی دانشجویی در دانشگاه؛ اهمیت قائل نشدن سیستم به طرح‌های تحقیقاتی و پایان‌نامه‌های دانشجویی؛ موانع مربوط به عدم همکاری‌های مناسب مراکز تحقیقاتی و بیمارستان‌ها.

در نهایت برای تعیین پایایی پرسشنامه از آزمون آلفا کرونباخ استفاده شد و ضریبی برابر ۰/۹ بدست آمد و روایی آن توسط نظرسنجی از ۷ نفر از اساتید و ۱۵ نفر از دانشجویان برابر با ۰/۷۸ برآورد شد. پرسشنامه مشتمل بر دو بخش است، بخش اول شامل مشخصات فردی و دموگرافیک (سن، جنس، تاهل، ترم تحصیلی، محل سکونت و شاغل بودن همراه با تحصیل) و بخش دوم این سوالات مربوط به دیدگاه اعضای هیئت علمی و

دیدگاه دانشجویان در رابطه با موانع تحقیق که در قالب ۲۶ سوال تنظیم شده است. برای هر سوال نمره از صفر تا ۴ (طبق مدل لیکرت، از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق) در نظر گرفته شد. سپس نمرات سوالات هر حیطه با هم جمع تا نمره خام آن حیطه بدست آمد و با استفاده از رابطه زیر نمره هر حیطه تبدیل به صفر تا ۱۱۱ گردید: (تعداد سوالات حیطه $\times 4$) / (۱۱۱ $\times$ نمره خام آن حیطه) = نمره هر حیطه از ۱۱۱. کلیه پرسشنامه‌ها توسط شرکت‌کنندگان در پژوهش تکمیل و جهت بررسی داده‌ها بازگشت داده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از برنامه SPSS.Ver.22 استفاده شد. از میانگین، انحراف معیار، میانه، درصد فراوانی و چارک‌ها جهت ارزیابی آمار توصیفی استفاده شد. همچنین جهت انجام آمار تحلیلی از آزمون‌های آماری t مستقل و کای دو استفاده شده است (سطح معنی‌داری: $P \leq 0.05$).

یافته‌ها

در این مطالعه ۳۱۱ نفر از دانشجویان پزشکی و ۵۱ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده پزشکی شرکت کردند. از این تعداد ۳۴ نفر (۶۷ درصد) از اعضای هیات علمی و ۲۵۵ نفر (۷۷ درصد) از دانشجویان مورد مطالعه زن و مابقی مرد بودند. مقایسه تفاوت جنسیت بین دو گروه دانشجویان و اعضای هیئت علمی نشان‌دهنده عدم وجود تفاوت معنی‌دار بین این دو گروه است ($P=0.384$). همچنین میانگین سنی اعضای هیئت علمی برابر با $45/65 \pm 7/2$ و دانشجویان برابر با $23/3 \pm 5/7$ سال بود.

آخرین مدرک تحصیلی ۶۷/۴ درصد اعضای هیات علمی دکترای حرفه‌ای و بالاتر، ۲۳/۳ PhD و مابقی فوق لیسانس بودند. میانگین سابقه آموزشی زنان در دانشگاه $16/3 \pm 6/5$ و مردان $15/3 \pm 7/3$ بود. به طور متوسط اعضای هیئت علمی زن برابر ۱۶/۵ ساعت و مردان ۱۵ ساعت در هفته طی یک سال گذشته در دانشگاه تدریس داشته‌اند. در مطالعه حاضر، ۷/۲۶ درصد (۵۰ نفر) دانشجویان متأهل بوده‌اند. ۳/۸ درصد (۲۶ نفر) دانشجویان ساکن خوابگاه و مابقی غیر خوابگاهی بودند. همچنین ۶/۹ درصد (۳۰ نفر) دانشجویان هم‌زمان با تحصیل شاغل نیز بوده‌اند. همچنین نتایج سوابق پژوهشی دانشجویان مورد مطالعه در جدول شماره یک آمده است.

جدول ۱: توزیع فراوانی سوابق پژوهشی دانشجویان

متغیر	فراوانی	درصد
سابقه شرکت در طرح تحقیقاتی	بلی	۲۱
	خیر	۲۹۰
نحوه همکاری در طرح تحقیقاتی	مجری	۲
	همکار طرح	۱۷
	هر دو مورد	۲
عضویت در انجمن علمی دانشگاه	بلی	۹۴
	خیر	۲۱۷
سابقه شرکت در کارگاه‌های پژوهشی	بلی	۲۱۱
	خیر	۱۰۰
تعداد ساعاتی که در طول هفته صرف فعالیت پژوهشی می‌شود	کم‌تر از ۵ ساعت	۲۷۶
	بیش‌تر از ۵ ساعت	۳۵
سابقه شرکت در کنگره	بلی	۱۲۹
	خیر	۱۸۲
مقاله چاپ شده	بلی	۲۳
	خیر	۲۸۸
نوع مجله	ISI	۴
	Index Medicine	۲
	Index های معتبر دیگر	۵
	انگلیسی داخلی	۵
	علمی پژوهشی	۷
کل	۳۱۱	۱۰۰

از سوی دیگر نتایج حاصل از مقایسه میانگین نمره دانشجویان و اعضای هیئت علمی در حیطه‌های پنج‌گانه موانع تحقیق در جدول شماره دو آورده شده است. بر این اساس نتایج مطالعه حاکی از آن بود که میانگین نمرات دانشجویان در همه حیطه‌ها به جز حیطه عدم دسترسی به تسهیلات و امکانات بیشتر از اعضای هیئت علمی می‌باشد. با این حال این تفاوت در هیچ یک از حیطه‌ها معنی‌دار نبود.

از سوی دیگر نتایج حاصل از مقایسه میانگین نمره دانشجویان و اعضای هیئت علمی در حیطه‌های پنج‌گانه موانع تحقیق در جدول شماره دو آورده شده است. بر این اساس نتایج مطالعه حاکی از آن بود که میانگین نمرات دانشجویان در همه حیطه‌ها به جز حیطه عدم دسترسی به تسهیلات و امکانات بیشتر از اعضای هیئت علمی می‌باشد. با این حال این تفاوت در هیچ یک از حیطه‌ها معنی‌دار نبود.

جدول ۲: مقایسه میانگین نمره دانشجویان و اعضای هیئت علمی در حیطه‌های پنج‌گانه موانع پژوهش

عدم توانایی دانشجو در اجرای طرح تحقیقاتی	عدم دسترسی به تسهیلات و امکانات	عدم دسترسی به مشاورین پژوهشی و آماری	اهمیت قائل نشدن سیستم	عدم همکاری مراکز تحقیقاتی
۳۷/۱ ± ۶/۰۶	۱۵/۵۲ ± ۲/۹	۱۰/۲۳ ± ۲/۲۵	۱۶/۷۵ ± ۲/۷	۱۴/۵۷ ± ۲/۳
۳۷/۷۱ ± ۹۱/۴	۱۵/۲۹ ± ۲/۷	۱۱/۴ ± ۲/۳	۱۸/۱۳ ± ۲/۸	۱۵/۱ ± ۲/۰۵
۳۷/۴۳ ± ۴/۹۵	۱۴/۲۹ ± ۲/۸	۱۰/۸ ± ۲/۳۷	۱۷/۴۴ ± ۲/۷۵	۱۴/۸۳ ± ۲/۱۷
P=۰/۸۹۷	P=۰/۹۵۳	P=۰/۴۵۶	P=۰/۰۸۹	P=۰/۱۴۶
t=-۰/۶۷۵	t=۰/۳۷۲	t=-۱/۳۷۶	t=-۲/۴۶۵	t=-۲/۵۴۷

*آزمون t-test

هم‌چنین از سوی دیگر میانگین نمره دیدگاه دانشجویان در حیطه‌های پنج‌گانه موانع پژوهش براساس جنسیت، وضعیت تاهل، محل سکونت، وضعیت اشتغال، سابقه اجرای طرح تحقیقاتی، عضویت در انجمن علمی، شرکت در کارگاه‌های آموزشی مرتبط با پژوهش، سابقه شرکت در کنگره علمی و سابقه چاپ مقاله علمی ارزیابی شد و نتایج بیانگر آن بود که در مقایسه دو جنس دختر و پسر، در حیطه‌ی عدم توانایی در اجرای طرح تحقیقاتی بین دو گروه دختر و پسر اختلافی معنی‌دار وجود دارد ($p=0/008$ و $t=4/506$). به‌علاوه، نتایج مقایسه نمره دانشجویان متاهل و مجرد نشان داد که بین

دیدگاه دانشجویان نسبت به موانع تحقیق با وضعیت تاهل، محل سکونت و نیز وضعیت اشتغال آن‌ها رابطه معنی‌داری وجود ندارد. هم‌چنین نتایج نشان داد که بین میانگین نمره دانشجویانی که سابقه اجرای طرح تحقیقاتی داشته‌اند نسبت به موانع تحقیق، با گروهی که سابقه مشارکت و یا اجرای طرح تحقیقاتی را نداشته‌اند، در هیچ یک از حیطه‌ها تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. (جدول ۳)

به همین ترتیب، جدول شماره سه نشان داد که بین میانگین نمره دانشجویان با عضویت در کمیته تحقیقات دانشجویی، سابقه شرکت در کارگاه‌های آموزشی مرتبط با پژوهش و

شرکت در کنگره‌های علمی در هیچ یک از ۵ حیطه ارتباط معنی‌داری وجود ندارد. این در حالی است که دانشجویانی که سابقه چاپ مقاله داشته‌اند، به‌طور معنی‌داری نسبت به دانشجویانی که تا به حال مقاله علمی چاپ نکرده‌اند، نمره بالاتری در حیطه عدم دسترسی به تسهیلات و امکانات داشتند و این تفاوت از نظر آماری معنی‌دار بود ($P=0/045$ و $t=5/740$).

جدول ۳: مقایسه* میانگین نمره دیدگاه دانشجویان در حیطه‌های پنج گانه موانع پژوهش به تفکیک متغیرهای مورد پژوهش

متغیر	عدم توانایی دانشجویان در اجرای طرح تحقیقاتی	عدم دسترسی به تسهیلات و امکانات	عدم دسترسی به مشاورین پژوهشی و آماری	اهمیت قائل نشدن سیستم	عدم همکاری مراکز تحقیقاتی
(انحراف معیار $\pm$ میانگین)					
جنسیت	پسر	$15/22 \pm 2/8$	$11/18 \pm 2/22$	$18/12 \pm 2/7$	$14/8 \pm 2/17$
	دختر	$15/34 \pm 2/6$	$11/48 \pm 2/46$	$18/13 \pm 2/8$	$15/24 \pm 3/05$
	مقایسه دو گروه	$P=0/745$ $t=1/362$	$P=0/352$ $t=2/241$	$P=0/946$ $t=0/874$	$P=0/176$ $t=2/340$
وضعیت تاهل	مجرد	$16/6 \pm 1/18$	$11/18 \pm 2/1$	$18/12 \pm 2/7$	$14/8 \pm 2/17$
	متاهل	$15/34 \pm 1/35$	$10/41 \pm 2/46$	$18/13 \pm 2/8$	$15/24 \pm 3/05$
	مقایسه دو گروه	$P=0/089$ $t=2/397$	$P=0/439$ $t=0/874$	$P=0/867$ $t=-0/353$	$P=0/634$ $t=-0/543$
محل سکونت	خوابگاهی	$16/3 \pm 1/9$	$12/2 \pm 2/04$	$18/2 \pm 1/6$	$14/4 \pm 1/26$
	غیرخوابگاهی	$15/25 \pm 1/35$	$11/41 \pm 2/3$	$18/17 \pm 2/9$	$15/1 \pm 2/04$
	مقایسه دو گروه	$P=0/275$ $t=1/324$	$P=0/354$ $t=1/135$	$P=0/834$ $t=0/364$	$P=0/252$ $t=-0/947$
وضعیت اشتغال	شاغل است	$13/6 \pm 1/18$	$12/14 \pm 2/1$	$18/0 \pm 2/9$	$15/25 \pm 0/17$
	شاغل نیست	$15/34 \pm 1/35$	$11/47 \pm 2/4$	$18/14 \pm 2/9$	$15/1 \pm 2/09$
	مقایسه دو گروه	$P=0/073$ $t=-2/634$	$P=0/487$ $t=1/354$	$P=0/896$ $t=-0/274$	$P=0/685$ $t=0/436$
سابقه اجرای طرح تحقیقاتی	داشته است	$15/74 \pm 2/9$	$11/38 \pm 2/4$	$17/8 \pm 2/4$	$15/14 \pm 2/1$
	نداشته است	$15/27 \pm 2/6$	$11/41 \pm 2/4$	$18/2 \pm 3$	$14/6 \pm 1/7$
	مقایسه دو گروه	$P=0/723$ $t=0/175$	$P=0/956$ $t=-0/214$	$P=0/326$ $t=-1/017$	$P=0/232$ $t=1/573$
عضو کمیته تحقیقات	می‌باشد	$15/53 \pm 2/48$	$11/27 \pm 2/5$	$18/58 \pm 2/61$	$15/14 \pm 1/97$
	نمی‌باشد	$15/24 \pm 2/7$	$11/45 \pm 2/4$	$18/02 \pm 3$	$15/1 \pm 2/07$
	مقایسه دو گروه	$P=0/823$ $t=0/743$	$P=0/694$ $t=-0/692$	$P=0/718$ $t=1/056$	$P=0/942$ $t=0/134$
شرکت در کارگاه‌های آموزشی یا کنگره علمی	دارد	$15/38 \pm 2/5$	$11/37 \pm 2/35$	$18/3 \pm 3/08$	$15/23 \pm 1/09$
	ندارد	$15/2 \pm 2/9$	$11/5 \pm 2/41$	$17/94 \pm 2/3$	$14/8 \pm 2/2$
	مقایسه دو گروه	$P=0/823$ $t=0/245$	$P=0/694$ $t=-0/536$	$P=0/718$ $t=0/824$	$P=0/873$ $t=1/548$
سابقه چاپ مقاله	دارد	$17/1 \pm 2/07$	$11/8 \pm 2/1$	$18/22 \pm 1/98$	$14/9 \pm 1/6$
	ندارد	$15/1 \pm 2/7$	$11/37 \pm 2/4$	$18/13 \pm 2/9$	$15/12 \pm 2/1$
	مقایسه دو گروه	$P=0/168$ $t=-2/265$	$P=0/643$ $t=1/235$	$P=0/965$ $t=0/658$	$P=0/745$ $t=-0/346$

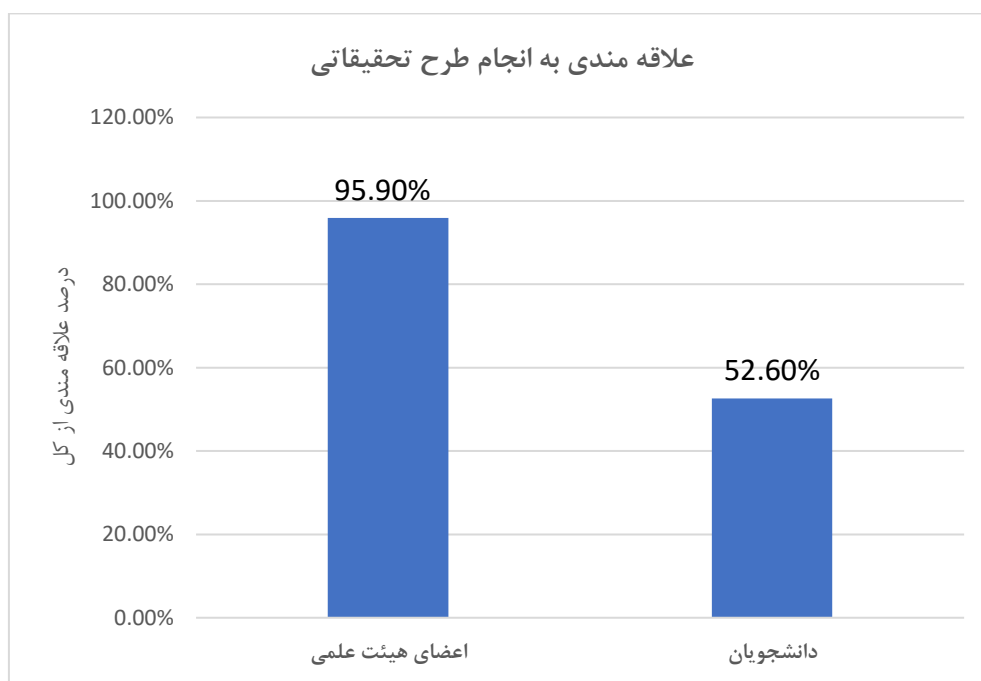
* آزمون t-test

درصد اعضای هیات علمی روند تصویب پروپوزال‌ها را بسیار طولانی و ۳۰ درصد دانشجویان و ۲۶ درصد اعضای هیات علمی آن را نسبتاً طولانی می‌دانستند. نتایج نشان داد که ۹۵/۹ درصد از اعضای هیات علمی به شرکت در طرح‌های تحقیقاتی علاقه دارند و این در حالی است

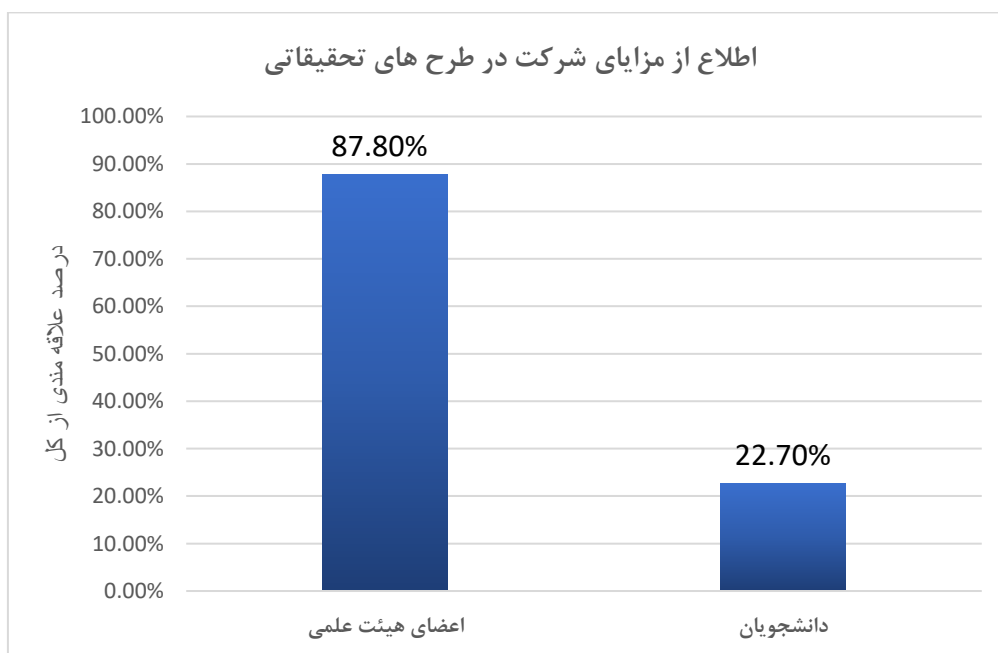
نتایج نشان داد که ۲۲ نفر از اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی به‌صورت مستقل حداقل یک پروپوزال جهت بررسی و تصویب به دفتر پژوهشی دانشکده ارسال نموده‌اند که حدود ۵۳ درصد (۱۶ مورد) پروپوزال‌ها تصویب و ۱۰ درصد رد و مابقی در دست بررسی بود. ۴۴/۶ درصد دانشجویان و ۵۳

که تنها ۵۲/۶ درصد دانشجویان به شرکت در طرح‌های تحقیقاتی علاقه‌مند بودند. نتایج آزمون کای دو نشان می‌دهد که میزان علاقه‌مندی در افراد هیئت علمی به‌طور معنی‌داری بالاتر از دانشجویان است ($P = ۰/۰۲۳$ و $X^2 = ۵/۷۴۵$). همچنین نتایج بیانگر آن بود که ۸۷/۸ درصد از اعضای هیئت علمی از مزایای شرکت در طرح‌های تحقیقاتی به‌صورت دقیق

اطلاع دارند، اما در مورد دانشجویان نتایج نشان داد که تنها ۲۲/۷ درصد از ایشان از مزایای شرکت در طرح‌های تحقیقاتی به صورت دقیق اطلاع دارند (نمودار ۲). براساس نتایج حاصل از آزمون کای دو، این تفاوت از نظر آماری معنی‌دار بود ($X^2 = ۶/۶۴۸$ $P = ۰/۰۰۷$).



نمودار ۱: فراوانی علاقه‌مندی به انجام طرح تحقیقاتی در اعضای هیئت علمی و دانشجویان



نمودار ۲: فراوانی اطلاع از شرکت در طرح‌های تحقیقاتی در اعضای هیئت علمی و دانشجویان

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف تعیین موانع تحقیق از دیدگاه دانشجویان و اعضای هیئت علمی دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد نجف آباد انجام گرفته است. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که به ترتیب موانع پژوهش از دیدگاه اعضای هیئت علمی، عدم توانایی دانشجو در اجرای طرح تحقیقاتی، اهمیت قائل نشدن سیستم، عدم دسترسی به تسهیلات و امکانات، عدم همکاری مراکز تحقیقاتی و عدم دسترسی به مشاورین پژوهشی و آماری است. هم‌چنین موانع پژوهش از دیدگاه دانشجویان به ترتیب عدم توانایی دانشجو در اجرای طرح تحقیقاتی، اهمیت قائل نشدن سیستم، عدم دسترسی به تسهیلات و امکانات، عدم همکاری مراکز تحقیقاتی و عدم دسترسی به مشاورین پژوهشی و آماری بود.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که میانگین نمرات دانشجویان در همه حیطه‌ها به جز حیطه عدم دسترسی به تسهیلات و امکانات بیشتر از اعضای هیئت علمی است. با این حال این تفاوت در هیچ یک از حیطه‌ها معنی‌دار نبود. در همین راستا، نتایج مطالعه نیک افروز و همکاران نشان داد که در دسترس نبودن و ضعیف بودن نیروهای مشاوره‌ای، کمبود امکانات و تجهیزات و عدم ایجاد انگیزه از طرف مسئولین و اساتید، بیشترین موارد از موانع موجود در حیطه موانع سازمانی است (۱۴). در پژوهش نیک افروز و همکاران، تنها دیدگاه مسئولین و اساتید دانشگاه مورد مطالعه قرار گرفته و این در حالی است که در پژوهش حاضر هدف مطالعه دیدگاه دانشجویان و هیئت علمی بوده است؛ هم‌چنین هیچ یک از موارد معرفی به عنوان موانع پژوهش با نتایج پژوهش حاضر همخوانی ندارد. به‌همین ترتیب، در مطالعه علمداری در یاسوج نیز کمبود امکانات و تجهیزات لازم بیشترین مانع پژوهشی از طرف سازمان ذکر شد (۱۵). این در حالی است که در مطالعه عابدینی موانع پژوهش از دید اعضای هیئت علمی و دانشجویان به ترتیب عدم دسترسی به امکانات و تسهیلات لازم و در دسترس نبودن نیروهای پژوهشی و آماری بیان شده است و با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد (۱۶). هم‌چنین نتایج مطالعه سرشتی نشان داد که عدم ایجاد انگیزه در پژوهشگران، کمبود وقت و مشغله زیاد و مقررات دست و پاگیر اداری از مهم‌ترین موانع انجام تحقیق است. سرشتی در مقاله خود بیان نموده که لزوم از بین بردن موانع از طرف معاونت پژوهشی دانشگاه، مسئولان بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی-درمانی احساس می‌شود (۱۷). نتایج این بخش از مطالعه حاضر، یعنی معرفی مهم‌ترین موانع پژوهش از دید دانشجویان و اعضای هیئت

علمی با مطالعه ذکر شده مشابه در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد همخوانی دارد، چرا که سردشتی به گردآوری داده‌های پژوهش خود در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد پرداخته؛ بنابراین از نظر محققان این پژوهش به نظر می‌رسد که تشابه میان جامعه آماری و میدان پژوهش، موجب می‌شود که در مطالعه چنین موضوعاتی به نتایج نزدیک دست یابیم؛ و هم‌چنین مواردی چون دادن امتیازات ویژه به دانشجویان و اساتید می‌تواند راهکاری در جهت افزایش و کاربردی کردن پژوهش‌ها و ایجاد بستر مناسب برای انجام آن باشد.

نتایج مطالعه سبزواری که بر روی دانشجویان علوم پزشکی کرمان نشان داد که میانگین نمره موانع فردی انجام پژوهش بیشتر از موانع سازمانی است (۱۸)؛ که با نتایج مطالعه حاضر مغایرت دارد و این تفاوت می‌تواند ناشی از متفاوت بودن جامعه پژوهش دو مطالعه و امکانات متفاوت در دو دانشگاه باشد. هم‌چنین راکسبورگ در مطالعه خود، کمبود وقت، عدم وجود سیستم حمایتی و دانش و مهارت ناکافی در زمینه متدولوژی تحقیق را مهم‌ترین موانع انجام پژوهش معرفی می‌نماید (۱۹). از سوی دیگر نتایج مطالعه‌ی حاضر حاکی از آن بود که در بخش دیدگاه دانشجویان نسبت عدم توانایی در اجرای طرح تحقیقاتی، بین دو گروه دانشجویان دختر و پسر اختلاف معنی‌داری وجود دارد؛ اما در سایر حیطه‌های دیگر اختلافی مشاهده نشد. این در حالی است که نتایج مطالعه‌ای که در خصوص موانع پژوهش در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان توسط کیانپور و همکاران انجام شد، نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین نمره موانع شخصی و موانع سازمانی در دو جنس وجود دارد. به این معنی که مخالفت با موانع سازمانی بسیار بیشتر از مخالفت با موانع شخصی می‌باشد (۵). این اختلاف بین مطالعه حاضر و مطالعه کیانپور می‌تواند ناشی از تفاوت در ظرفیت‌ها و امکانات پژوهشی دو دانشگاه باشد. هم‌چنین این تفاوت در حیطه عدم توانایی در اجرای طرح تحقیقاتی بین دو گروه دختر و پسر می‌تواند به دلیل آن باشد که خصوصیات شخصیتی، علایق، شیوه پژوهش، نحوه جامعه‌پذیری و نوع نگاه جامعه به آن‌ها متفاوت باشد.

علاوه بر این، نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بین دیدگاه دانشجویان نسبت به موانع تحقیق با وضعیت تاهل آن‌ها رابطه معنی‌داری وجود ندارد. این بخش از نتایج مطالعه با نتایج مطالعه سرشتی در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد و نتایج بررسی بیکل همخوانی دارد (۷، ۱۷). این نتیجه می‌تواند به این دلیل باشد که وضعیت تاهل نمی‌تواند در وجود و یا عدم وجود علاقه و انگیزه نسبت به پژوهش نقش مهمی ایفاء کند. با این

چاپ مقاله دارند، به طور معنی‌داری نسبت به دانشجویانی که تا به حال مقاله علمی چاپ نکرده‌اند، نمره بالاتری داشتند و این تفاوت از نظر آماری معنی‌دار است. این بخش از نتایج مطالعه حاضر با نتایج مطالعات سرشتی و راکسبورگ هم‌خوانی دارد (۱۷، ۱۹).

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بیشتر اساتید دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد نجف آباد به انجام کارهای تحقیقاتی علاقه دارند ولی به دلایل متعدد از جمله عدم آشنایی و تجربه کافی دانشجویان با اصول پژوهش و عدم وجود امکانات کافی تمایل زیادی به هدایت تحقیقات دانشجویی ندارند. در نهایت می‌توان گفت که نتایج مطالعه حاضر حاکی از وجود موانع سازمانی و موانع شخصی جهت انجام تحقیقات در دانشگاه آزاد نجف آباد از دیدگاه دانشجویان پزشکی و اعضای هیئت علمی می‌باشد که قابل تصحیح و کنترل توسط اساتید و اعضای هیئت علمی و مسئولان دانشگاه باشد. ایجاد انگیزه از طرف مسئولین و اساتید می‌تواند تا حدودی موانع پیش‌روی اجرای تحقیقات دانشجویی را کاهش دهد. به نظر می‌رسد که آموزش زمانی به‌صورت کاربردی است که دانشجو به‌طور واقعی درگیر فرآیند تحقیق شود و ایجاد بسترهای لازم در این خصوص موثر باشد.

بنابراین، با توجه به نتایج این تحقیق پیشنهاد می‌شود که؛ برنامه‌ریزی لازم برای برگزاری کارگاه‌های آموزشی مرتبط با پژوهش انجام شود؛ اقدامات لازم جهت افزایش همکاری اعضای هیات علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی با دانشجویان پزشکی جهت آشنایی آنان با روند پژوهش و اجرای طرح‌های پژوهشی؛ به منظور آشنایی دانشجویان پژوهشی با اصول تحقیق و اجرای آن از سطح علوم پایه برنامه‌ریزی لازم صورت گیرد. از جمله محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به تک مرکزی بودن این مطالعه و حجم نمونه نسبتاً کوچک آن اشاره کرد. بنابراین، انجام مطالعاتی چند مرکزی با حجم نمونه بزرگ‌تر جهت تعمیم نتایج پیشنهاد می‌گردد.

قدردانی

این مقاله حاصل طرحی تحقیقاتی در مقطع دکتری حرفه‌ای است که با پشتیبانی معنوی معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی نجف آباد صورت پذیرفت. بدین‌وسیله از معاونت آموزشی دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد، معاونت محترم پژوهشی، کلیه دانشجویان و اعضای هیات علمی محترم دانشکده پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد که در این مطالعه شرکت نموده‌اند، نهایت تشکر و سپاس را دارم.

حال ممکن است وضعیت تاهل به واسطه متغیرهای دیگر بتواند بر سختی یا سهولت انجام پژوهش اثر غیرمستقیم بگذارد، بنابراین انجام مطالعات بیشتر در این حیطه پیشنهاد می‌شود.

نتایج مطالعه حاضر حاکی از آن بود که دانشجویانی که شاغل‌اند در حیطه‌های عدم توانایی دانشجو در اجرای طرح تحقیقاتی، عدم دسترسی به مشاورین پژوهشی و آماری و عدم همکاری مراکز تحقیقاتی وابسته به دانشگاه مانع را بیشتر احساس کنند. این یافته با نتایج مطالعه سرشتی و همکاران مطابقت دارد (۱۷). دلیل این امر می‌تواند کم رنگ شدن باور به تاثیر موفقیت‌های تحصیلی در موضوع آینده شغلی، عدم امکان برای حضور مستمر و تمام وقت در فضای دانشگاه و تحقیقات، الویت یافتن دغدغه‌های بازار کار و ارتقاء شغلی نزد دانشجویان شاغل باشد.

از سوی دیگر، نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بین میانگین نمره دانشجویانی که سابقه اجرای طرح تحقیقاتی داشته‌اند نسبت به موانع تحقیق، با گروهی که سابقه مشارکت و یا اجرای طرح تحقیقاتی را نداشته‌اند، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. بنابراین به نظر می‌رسد که در بحث موانع تحقیق، حیطه‌های ۵ گانه برای هر دو گروه از دانشجویان یکسان است. این در حالی است که در مطالعه هاینس، بین دیدگاه دانشجویانی که سابقه اجرای پژوهش داشته‌اند با گروهی که سابقه اجرای پژوهش و تحقیق نداشته‌اند تفاوتی معنی‌دار وجود دارد (۱۲). هم‌چنین این یافته از مطالعه حاضر با نتایج مطالعه سبزواری که بیان داشت؛ افرادی که طرح پژوهشی نداشتند، نمره میانگین موانع فردی و سازمانی بیشتری را به خود اختصاص داده بودند مغایرت دارد. این اختلاف بین نتایج مطالعه حاضر و مطالعات ذکر شده می‌تواند ناشی از تفاوت در ظرفیت‌های پژوهشی، تفاوت در حجم نمونه‌ها و تفاوت در سیاست‌های سازمانی موجود در دو دانشگاه باشد.

هم‌چنین نتایج مطالعه حاضر نشان داد که میانگین نمره دانشجویان با عضویت در کمیته تحقیقات دانشجویی، سابقه شرکت در کارگاه‌های آموزشی مرتبط با پژوهش و شرکت در کنگره‌های علمی در هیچ یک از ۵ حیطه ارتباط معنی‌داری ندارد. این بخش از نتایج با یافته‌های مطالعه اکبری و احمدلو هم‌راستا است (۲۰). لذا نظر می‌رسد که عوامل دیگری همچون توانمندی پژوهشی، نگرش نسبت به پژوهش و داشتن ارتباطات نزدیک علمی می‌توانند تعیین‌کننده باشند. بنابراین انجام مطالعاتی بیشتر در این زمینه پیشنهاد می‌گردد.

با این حال نتایج مطالعه حاضر بیانگر آن بود که در حیطه عدم دسترسی به تسهیلات و امکانات، دانشجویانی که سابقه

References

1. Marusic B. Academic medicine: one job or three? Coratian medical journal 2014; 45 (3): 243-4.
2. Salem Safi R, Ashrafrezaei N, Moshiri Z, Shaykhi N. [Study of views of faculty members about research barriers in Urmea university of medical sciences]. J Facul Nurs Midwif Urmea Uni 2009; 7 (3): 142-50. [Persian]
3. Fealy S, Pezeshkirad Gh, Chizari M. [Study of the factors affecting students participate in research education and knowledge translation]. Quarterly of Research and Programming 2006; 42. [Persian]
4. Alaei M, Azami A. Study of student attitudes toward research in Eilam university of medical sciences. Journal of Eilam university of medical sciences 2014; 12 (42-43): 39-42. [Persian]
5. Kianpour M, Bahmanziari P, Arti S, Naji H. Survey of research problems from the viewpoints of managers, Scientific staffs and research experts in Isfahan university of medical sciences. Iranian journal of nursing and midwifery research 2005; 10 (3): 23. [Persian]
6. Lioyd T, Philips BR, Aber RC. Factors that influence doctors' participation in clinical research. The Association for the Study of Medical Education 2004; 38 (8): 848-51. [DOI:10.1111/j.1365-2929.2004.01895.x]
7. Bickel J. Women in academic medicine. Journal of the american medical women's association 2000; 55 (1) 10-2.
8. Young Ra, Dehaven MJ, Passmore C, Baumer JG. Research participation, protected time and research output by family physicians in family medicine residencies. The journal of Family Medicine 2016; 38 (5): 341-8.
9. Aronstam RS, Hoey K, Frieije JE. Physician participation in clinical research at Guthrie health. The Guthrie Journal 2003; 721 (3): 66-71.
10. El Achi D, Al Hakim L, Makki M, Mokaddem M, Khalil PA, Kaafarani BR, et al. Perception, Attitude, Practice and Barriers towards Medical Research among Undergraduate Students. BMC Medical Education 2020; 20 (1): 195. [DOI:10.1186/s12909-020-02104-6]
11. Motealehi A, Vafaeenasab M, Jafari H, Saffari M, Zarea A, Roshanian E. [Research Barriers from the Viewpoints of Staff of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in 2018]. Tolooebehdasht Journal 2020; 19 (1): 100-11. [persian]
12. Haynes B, and A. Haines. Getting Research Findings into Practice: Barriers and Bridges to Evidence Based Clinical Practice. BMJ 1998; 317 (7153): 273-276. [DOI:10.1136/bmj.317.7153.273]
13. Rudd FG, Harasym PH, Mandin H, Lorscheider FL. Development and evaluation of a research project [dissertation]. Brigham Young University; 1980.
14. Nik Afrooz L. [Examining the factors preventing the implementation of research projects from the perspective of students]. Journal of Fasa University of Medical Sciences 2013; 6 (10): 313-313. [Persian]

15. Alamdari A, Afshoon A. [Barriers to research activities: Views of faculty members in Yasouei university of medical sciences]. *Journal of Armaghane danesh* 2012; 29: 27-34. [Persian]
16. Abedini S, Kamalzadeh H, Momeni A, Zare Sh. [Views of faculty members in Yasouei university of medical sciences about the barriers to research activities]. *Dena quarterly journal* 2017; 4 (1 & 2): 51-58. [Persian]
17. Sereshti M, Kazemian A, Daris F. [Barriers from the viewpoint of faculty members and employees of Shahrekord University of Medical Sciences]. *Educ Strategy Med Sci* 2010; 3 (2): 51-57. [Persian]
18. Sabzevari S, Mohamadalizadeh S, Azizzadeh M. [The opinions of the faculty members of the universities of Kerman regarding the existing obstacles in carrying out research activities]. *Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences* 2000; 8 (2): 18-27. [Persian]
19. Roxburgh M. An exploration of factors which constrain nurses from research participation. *J Clin Nurs* 2016; 15 (5) 535-45. [[DOI:10.1111/j.1365-2702.2006.01374.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2006.01374.x)]
20. Akbari A, Ahmadloo M. [Analysis of Obstacles to Research from Point of View of University Students and Faculty Members (Case Study of Islamic Azad University, Arak Branch)]. 7th National Conference on Management Studies and Humanities in Iran; 2021 Mar 19; Tehran: Civilica; 2021. [Persian]